ప్రాణం వున్న మనిషి

భయమే చావన్నారు. భయపడిన మనిషి యెంత దురన్యాయాలనైనా కళ్ళారా చూస్తూ వుండిపోవలసి వస్తుంది. కనుక చావు కన్నా హీనం కాదా?

అప్పటికి అరగంటనుంచి నేనా బస్టాపులో బస్‌కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను. ఎంత త్వరగా ఇంటికి వెడదామనుకుంటే అంత ఆలస్యం అయింది. ఆటోలో వెడితే ఏడు రూపాయలవుతుంది. నగర జీవితపు ఇబ్బందుల్లో బస్ సైంకి దొరక్కపోవడం ఒకటి. వెలుతుర్ని చీకటి మింగెయ్యడం నేనక్కడ వుండగానే జరిగింది.

సిటీబస్ వచ్చింది.

అప్పటికే అది నిండిపోయి రష్‌గా వుంది. ఐనా డ్రైవర్ అక్కడ బస్సాపాడు. "నొప్పించక తానొవ్వక.. " అన్నట్టు ఎవరి కాలూ తొక్కకుండా నా కాలు మరొకరు తొక్కే - అవకాశం ఇవ్వకుండా బస్సు ఎక్కాను.

బస్ బయల్దేరింది.

ముందుకి పొమ్మని (జీవితంలో) నన్ను హెచ్చరించేవాడు బస్ కండక్టరొక్కడే. అతను ఇంగ్లీషులో, ఉర్దూలో, తెలుగులో నన్ను, తోటి పాసింజర్లను ముందుకి పొమ్మని మరీ మరీ కోరుతున్నాడు.

మనుషుల మనస్తత్వాలు చాలా చిత్రంగా ఉంటాయి. బస్‌లోకి ఎక్కేందుకు వీల్లేనంత రష్‌గా వున్నప్పుడు కింద నిలబడి "కాస్త ముందుకి జరగండయ్యా- మేం ఎక్కనక్కర్లేదా?" అని బస్‌లోని జనాన్ని హెచ్చరిస్తుంటారు. ఓసారి లోపలికెక్కడం జరిగితే ఇహ ముందుకు జర

గరు. కండక్టరు ఏం చెప్పినా పట్టించుకోరు. వీలయితే నిలువుగా వుండే ఓ కడ్డీని అనుకుని నిలబడిపోతారు. అది తమ రాజ్యమైనట్టు- ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ ఒక్క అంగుళంకూడా ముందుకి జరగడం కుదరదన్నట్టు ప్రవర్తిస్తారు.

"ప్రజా సేవయే మా కర్తవ్యం" అన్న ఆర్టీసీవారి హామీని పూర్తిగా అమలుజరపాలన్న తపన వున్నట్టుగా ఉన్నారు డ్రైవర్, కండక్టరు. సాధారణంగా బస్ రష్‌గా వుంటే మధ్యలో ఒక్కో స్టేజీ దగ్గర ఆపకుండా వెళ్ళిపోవడమో, లేకపోతే స్టేజీకి అరమైలు ముందో, వెనకో ఆపి జనం పరిగెత్తుకుని అక్కడికి వచ్చేసరికి "నన్ను పట్టుకోండి చూద్దాం" అన్నట్టు బస్‌ని స్పీడుగా పోనివ్వడమో చేస్తుంటారు. అలాంటిది వీళ్ళు మాత్రం ప్రతి స్టేజీలోను ఆపుతున్నారు. దాంతో మరింత మంది జనం ఎక్కుతున్నారు. జనం ఎక్కువయ్యేకొద్దీ సహజంగా గాలి ఆడక, ఊపిరి సలపక, ఉక్కగా నానా బాధగా వుంది.

"ముందుకి జరగండి."

"ఎక్కడికి జరగాలండి. అసలే వస్తుంటేనూ ?"

"అయ్య బాబోయ్.... కాలు తొక్కేశారు."

"సారీ గురూగారూ- చూళ్ళేదు."

"అంటే ఒకోసారి చూసుకునికూడా తొక్కుతారా ?"

"సారీ అన్నానుగా."

"వెనకటికి మీలాంటివాడే...."

"మోచెయ్యితో అలా పొడుస్తావేమిటయ్యా?"

"మీరు చంకలో ఆ ఫైల్ తియ్యండి- గుచ్చుకుంటోంది."

"స్వాతంత్ర్యమొచ్చి ముప్పైమూడేళ్ళయినా మనవాళ్ళు కనీసం బస్సులు వెయ్యలేకపోయారు.... ఛీఛీ...."

"అంజయ్య ప్రభుత్వం నిలబడుతుందంటారా?"

"మా ఎమ్.ఎల్.ఏ. ఏమంటాడంటే...."

"..............."

"అలా సీటుకేసి నొక్కేస్తారేవిటి?"

"అంత హాయిగా వెళ్ళాలనుకునేవాడివి ఆటోలో వెళ్ళాల్సింది."

"మరే- ఆపాటి సలహా చెప్పే బోటుగాడు దొరక్క...."

"బోటుగాడంటావ్- మాటలు తిన్నగా రానియ్యి."

"కాదులే .... ఆటగాడు, వేటగాడు, పాటగాడు— చల్లగా లేస్తోంది...."

అందరూ నవ్వులు....

నవ్వులొకటేకాదు- చిరాకులు, పోట్లాటలు, ఛీత్కారాలు, నిట్టూర్పులు, ఉఫ్.... ఉస్సూలు.... సంసారపు బాధలు, ఆఫీసు బాధలు, ఆఫీసరు దుష్టత్వం, డాక్టర్ల అన్యాయం, రాజకీయాలు, రాచకీయాలు, పువ్వులు రాలినట్లు నవ్వే రిసెప్షనిస్టు కథలు, రంకులు, బొంకులు.... అదో చిన్న తరగతి 'మధ్యతరగతి ప్రపంచం'

....

నేను ముందుకి ముందుకి జరుగుతూనే ఉన్నాను. దాదాపు ఆడవాళ్ళకోసం ప్రత్యేకించబడిన సీట్లదగ్గరికి చేరుకున్నాను.

ఏ.జి. ఆఫీస్ స్టాప్ వచ్చింది. అది లాస్ట్ టికెట్ ఇష్యూయింగ్ పాయింట్, పాసింజర్లందరికీ టికెట్లివడం పూర్తిచేసి అక్కణ్ణించి బైల్దేరాలి. కండక్టర్ ఎంత త్వరగా తెముల్దామనుకున్నా— అలస్యం అయిపోతుంది. కండక్టర్ తన దగ్గరకొచ్చేక జేబులో చెయ్యి పెడతాడొకడు. పావలా టికెట్‌కి పది రూపాయల నోటిస్తాడు మరొకడు.

ఉక్కబోత, బాధ, ఇరుకు.... కొందరు ఆర్టీసీని, మరికొందరు డ్యూటీ సక్రమంగా చేస్తున్న కండక్టర్ని తిట్టుకుంటున్నారు- నాకొంచెం దూరంలో నుంచున్న నీలంరంగు బనీను వేసుకున్న కుర్రాడు బెల్ కొట్టాడు. డ్రైవర్ బయల్దేరబోయాడు. కండక్టర్ 'హోల్డాన్' అని

అరిచి "ఎవరూ జూనియర్ కండక్టర్" అని గట్టిగా అన్నాడు—. నీలం బనీసు నవ్వాడు. అతని పక్కనున్న గళ్ళచొక్కా సపోర్టింగ్‌గా నవ్వాడు.

కండక్టర్ అటు తిరిగి మళ్ళీ టిక్కెట్లివ్వడంలో మునిగిపోయాడు. నీలం బనీను మళ్ళీ బెల్ కొట్టాడు. పులి కథ చదువుకున్న డ్రైవర్ ఈసారి బయల్దేరలేదు. కండక్టర్ మాత్రం పులైపోయాడు. "కౌన్ హై మాకే...." ఈసారి ఉర్దూలో బెల్ కొట్టినవాడి తల్లిని తిట్టాడు. మరి నీలం బనీనుకి తల్లిమీద గౌరవంలేదో; కండక్టర్ ఉర్దూలో అన్న దానికి ఒప్పుకున్నాడో తెలియదుగాని.... అల్లరిగా నవ్వి ఊరుకున్నాడు. గళ్ళ చొక్కా శ్రుతి కలిపాడు.

[ఈ కథలో పాత్రల పేర్లు నాకు తెలియవు. తెలిసే అవకాశం లేదు. అంచేత ఆ పాత్రలకి నేనే పేర్లు పెట్టుకున్నాను.... పాఠకులు గ్రహించగలరు. —రచయిత.]

నీలం బనీనుకి పాతికేళ్ళుంటాయి. చదువులో పెట్టినందువల్ల చెడిపోయిన కుర్రాళ్ళా వున్నాడు. జీన్స్ వేసుకుని, బ్రూస్లీ బొమ్మవున్న నీలం బనీసు వేసుకున్నాడు. జుట్టంతా చిందరవందరగా ఉంది, చేతిలోని పుస్తకాన్ని చూస్తే కాలేజీలో చదువుకుంటున్నాడనో, చదువుకుంటున్నానని చెప్పి ఇంట్లో డబ్బులు తీసుకుంటున్నాడనో అనిపిస్తుంది. మొహంలో నిర్లక్ష్యం, పొగరుమోత్తనం చూస్తే ఇంగ్లీషు సినిమాలు ఎక్కువగా చూస్తున్నట్టనిపిస్తాడు, చేసే అల్లరి, మాట్లాడే తీరు చూస్తే జీవితంమీద నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయం కాని, భవిష్యత్తుమీద ఆశగాని లేనట్టు కనిపిస్తాడు.

మొత్తంమీద హిందీ సినిమాల్లో సబ్ జూనియర్ విలన్‌లా అనిపిస్తాడు.

అతని పక్కనేవున్న గళ్ళచొక్కా కుర్రాడు అతని స్నేహితుడై వుంటాడు. గళ్ళచొక్కా అమాయకంగా వున్నాడు. ఎవరి అసరా యేనా వుంటే అల్లరిచేసే వాడిలా తెలుగు సినిమాలో హీరో అండతో అల్లరి

చేసే హాస్య పాత్రధారిలా ఉన్నాడు. జీవితంలో నీలం బనీన్ల ప్రభావం పడకపోతే చదువుకుని, శ్రద్ధగా ఉద్యోగం చేసుకుంటూ బతికేవాడిలా అనిపిస్తాడు.

నీలం బనీను జోకెయ్యడం గళ్ళచొక్కా నవ్వడం జరుగుతోంది. సరిగ్గా వాళ్ళు నుంచున్న చోటుకి దగ్గరలోనే ఓ సీట్లో ఓ దంపతులు కూర్చున్నారు. వారిలో భర్తకి సుమారు ఇరవైయేళ్ళ వయసుంటుంది. నల్ల ఫ్రేమున్న కళ్ళజోడు పెట్టుకున్నాడు. అతని భార్య లేత తమలపాకులా ముగ్ధగాను, అమాయకంగాను, అందంగాను ఉంది. ఆమె చూపు చల్లగాను, నవ్వు హాయిగాను ఉంది. వాళ్ళ దాంపత్య జీవితపు కొత్తదనం పోనట్టుగా వున్నారు. కళ్ళజోడు తమలపాకుకి బస్‌లోంచి ప్రదేశాలు చూపించి ఏదో చెపుతున్నాడు.

నీలంబనీను క్రూడ్ జోకులకి గళ్ళచొక్కా పకపక నవ్వుతుంటే కళ్ళజోడు అసహనంగా, ఇబ్బందిగా చూస్తున్నాడు. తమలపాకు వినట్టుగా ప్రవర్తిస్తోంది. ఆమె వినాలన్నట్టుగానే నీలం బనీను ప్రవర్తిస్తున్నాడు.

బస్ ఆగుతోంది, బైల్దేరుతోంది. జనం ఎక్కుతున్నారు, దిగుతున్నారు. రద్దీమాత్రం తగ్గలేదు.

"ఏ స్టాపొచ్చింది- అ.... హిమాయత్‌నగర్?" నీలం బనీను ఒంగుని కిటికీలోంచి చూసి నిర్ధారించుకున్నాడు. అలా ఒంగడంలో అతని గెడ్డం తమలపాకు నెత్తిమీద తగిలింది.

గళ్ళచొక్కా అర్ధవంతంగా నవ్వాడు.

నీలం బనీను కావాలనే అలా చేశాడని నా కనిపించింది. తమలపాకుకికూడా అనిపించినట్టుంది. మెల్లగా భర్తకేదో చెప్పింది. అతను కోపంగా నీలం బనీను మొహంలోకి గుచ్చి గుచ్చి చూశాడు. దానికి జవాబుగా అతను అల్లరిగా నవ్వాడు. కండక్టర్ మగాళ్ళందరికీ టికెట్స్ ఇచ్చేసి వెనకవైపు నుంచి ముందువైపు దిగివస్తున్నాడు నీలంబనీను గంట

కొట్టాడు. డ్రైవర్ బస్ బైల్దేరదీశాడు. టికెట్ ట్రేతో బస్‌మీద గట్టిగా కొట్టాడు కండక్టర్. బస్ ఆగింది.

"ఎవడ్రా గంటకొట్టే ఎదవ. దమ్ముంటే నా ఎదురుగా కొట్టరా- నా కొడకా నీ ప్రాణాలకి గంట కొట్టేస్తాను" కండక్టరు కిటికీలోంచి బస్ లోకి చూస్తూ అరిచాడు. నీలంబనీను, గళ్ళ చొక్కా- ముసిముసిగా నవ్వు కున్నాయి.

"పోనీలేవయ్యా- ఎవరో పోకిరీ వెధవలు. నువ్వు లోపలికి రా" సీట్లో కూర్చున్న పెద్దమనిషి కండక్టర్ని సముదాయించాడు.

బస్సు బయిల్దేరింది.

నేను నీలంబనీను చేష్టల్ని జాగ్రత్తగా గమనిస్తున్నాను. అతను మెల్లగా దంపతులు కూర్చున్న సీటుకి వున్న కడ్డీమీద చేయిపెట్టి నుంచు న్నాడు. వీలైనప్పుడు చేతివేళ్ళు జాపి తమలపాకు తల్లో పువ్వులు లాగు తున్నాడు. ఇది కనిపెట్టి ఆమె కాస్త ముందుకి ఒదిగి కూచ్చుంది. కళ్ళ జోడు తీవ్రంగా నీలం బనీను మొహంలోకి చూశాడు.

"పోవోయ్ పాపారావు!" అన్నట్టు నవ్వాడు నీలం బనీను. వెంక టేశా టాకీసు దగ్గర కొచ్చేసరికి 'ఓ స్టాపొచ్చింది' అని కిటికీవైపు వొంగున్నాడు. అతని గెడ్డం తమలపాకు తలకి తగిలింది.

కళ్ళజోడు సహనం చచ్చిపోయింది.

"మనిషివా, పశువ్వా- ఏంటా రౌడీ పనులు" నీలం బనీనుకేసి కోపంగా చూస్తూ అన్నాడు కళ్ళజోడు.

"ఏంటి వాగుతున్నావ్?" నీలం బనీను ఎదురన్నాడు.

"పిచ్చివేషాలేశావంటే తంతాను జాగ్రత్త!"

"ఓహో- తన్నే మొనగాడు బయిల్దేరేడు. పొరపాటున తగిలితే అనుస్తావెందుకూ?"

నీలంబనీను సమర్థించుకుంటున్నట్టుగా అన్నాడు.

"పొరపాటా? ఏమండీ గురూగారూ- ఇందాకట్నుంచి మీరు చూస్తున్నారుకదా? కావాలనే వెధవ పనులు చెయ్యడంలేదూ ?" కళ్ళజోడు వన్నడిగాడు.

నేను గొప్ప ఇరుకులో పడిపోయాను. 'కరవమంటే కప్పకు కోపం. ఒదలమంటే పాముకుకోపం' ఎందుకొచ్చిన తద్దినం.

నవ్వి వూరుకున్నాను.

నేను చెప్పనని నీలంబనీనుగాడు గ్రహించినట్టున్నాడు. "ఆయన చూశారన్నావుగా చెప్పమను:" ఛాలెంజ్ చేశాడు.

(ఆరి వెధవ- నా బలహీనత కనిపెట్టేశావా?)

"చూశార్నుగా చెప్పండి గురూగారూ!" కళ్ళజోడు రెట్టించాడు. నేను మళ్ళీ వెర్రి నవ్వొకటి నవ్వాను. నేను తనకు సాయం రానని కళ్ళజోడు కనిపెట్టినట్టున్నాడు. ఊరుకున్నాడు. తమలపాకు నాకేసి నిరసనగా చూసి పట్టనిపించింది.

"ఏం ఆయన చూశారన్నావుగా—— ఆయన చెప్పలేదేం?" నీలం బనీను గదమాయించాడు.

"పోనీలెండి, కాసేపటిలో అందర్రం దిగిపోతాంకదా, గొడవ లెందుకు?" ఓ ముసలాయన సలహా యిచ్చాడు.

కళ్ళజోడు పరిస్థితిలో లేనందుకు నేను చాలా సంతోషపడ్డాను. అందుకే రద్దీగా వుండే రూట్లలో నేనెప్పుడూ మా ఆవిడతో బస్సెక్కను. డబ్బులు పోతే పోయాయని ఆటోలో వెడతాను. అంతే! మనం గొడవలు లేకుండా, ప్రశాంతంగా జీవించాలనుకున్నప్పుడు రౌడీ వెధవలకి మనమే దూరంగా వుండాలి. చెడ్డకి సాధ్యమయినంత దూరంలో నడవాలి. చెడు మనమీదకొస్తుంటే మనమే తప్పుకోవాలి. అవసరమైతే పరిగెత్తి పారిపోవాలి.

కళ్ళజోడు అసలో పొరపాటు చేశాడు. నీలం బనీను అల్లరి చేస్తున్నాడనిపించినప్పుడే అతను పెళ్ళాంతో సహా ఏదో స్టాపులో దిగిపోయి,

ఆటోలో వెళ్ళిపోవల్సింది. పక్కన భార్యను పెట్టుకుని రౌడీ వెధవతో కొట్లాటకు దిగడం విజ్ఞుల లక్షణం కాదు. నేనయితే కళ్ళజోడులా ప్రవర్తించేవాణ్ని కాదు.

సుధా హోటల్ దగ్గర డ్రైవర్ సడన్ బ్రేక్ వేశాడు. జనం ఖాస్త తూలారు. నీలం బనీను దాన్ని ఆసరాగా తీసుకుని యింకాస్త యెక్కువ తూలి తమలపాకు వాళ్ళో పడ్డాడు. అది కావాలని చేశాడని నాకు తెల్సు. డెలిబిరేట్ మిస్చిఫ్....

ఫినిష్....

కళ్ళజోడు యింక ఇంజనాగ ఎనుకున్నాడు

నీలంబనీను లేచి గళ్ళ చొక్కా కేసి చూసి వెధవ నవ్వొకటి నవ్వే సరికి కళ్ళజోడు వాణ్ని లాగి ఓ తన్ను తన్నాడు.

గొడవ మొదలై పోయింది.

అతను తంతాడనీ, తన్నగలడనీ నేను ఊహించలేదు. నీలంబనీను కూడా ఊహించి ఉండడు. ఓ క్షణం వాడికి మతిపోయింది.

"తంతావురా బాడ్ ఖోవ్" అంటూ కళ్ళజోడు మెడవంచి ఓ గుద్దు గుద్దాడు. కళ్ళజోడు లేచి నీలంబనీను మెడ పట్టుకున్నాడు.

బస్సంతా కేకలు, ఈలలు, గోలలు.... బస్ ఆగిపోయింది. కళ్ళ జోడు పరిస్థితిని విషమింప చేసుకుంటున్నాడు. నేనయితే ఇలా ప్రవర్తించే వాణ్ని కాదు. నీలంబనీను వెధవ.... ఆ విషయం తెల్సిండీ వాడితో ఆ రకంగా పోట్లాటకు దిగకూడదు. కాస్సేపట్లో క్రాస్‌రోడ్స్ వచ్చేస్తుంది. కాస్త ఓపిక పట్టాల్సింది. వాడు అన్నింటికీ తెగించినవాడు- మనం.... మనం మర్యాదగా బతుకుతున్నవాళ్లం.

కండక్టర్ వచ్చాడు.

"బాబూ మీరిద్దరూ కొట్టుకుంటే కిందకుదిగి కొట్టుకోండి. బస్‌లో కాదు" తన రాజ్యంలోమాత్రం శాంతిని కోరుకునే రాజులా అన్నాడు.

కండక్టర్ ధోరణి నాకు నచ్చలేదు. వరిది తప్పో తెల్సుకోడేం? తప్పు చేసినవాణ్ని దింపెయ్యొచ్చుకదా?

కండక్టర్, పెరొకాయన కల్సి ఇద్దర్నీ విడిపించారు. నీలంబనీనుని ఇంకొస్త ముందుకి తీసికెళ్లి అక్కడ నుంచోమన్నాడు కండక్టర్.

కళ్ళజోడు కాని, తమలపాకుగాని నాకేసి చూస్తారేమోనని నేనెటో చూస్తున్నాను. గిల్టీ. నిజాన్ని చెప్పలేకపోయిన గిల్ట్. తప్పించుకుని మర్యాదస్తుణ్ని అయిపోయానన్న గిల్టు మనసులో పురుగులా దొలుస్తోంది.

ఎందుకు నాలో యింత పిరికితనం....? ఎవరు నాలో ఈ భయాన్ని నూరిపోశారు? పక్కింటి అబ్బాయి కొట్టినాసరే గొడవ పెట్టుకోకుండా యింటికి వచ్చెయ్యమని చిన్నప్పుడు చెప్పిన నాన్నా? అహింసా పరమో ధర్మః అని నూరిపోసిన గురువులా? నేను చదువుకున్న చదువా? పెరిగిన వాతావరణమా? సంసారపు బాధలా?

నేను మొదట్నుంచీ యిలా లేనుకదా- కాలేజీలో వున్నప్పుడు నాతో చదివే మూర్తిని.... ఓ పళ్ళ దుకాణంమీద దండెత్తి దుకాణమంతా ధ్వంసంచేసి, వాణ్ని చితకతన్నాం.. ఆ దాడికి నేనే ఆధ్వర్యం వహించానుకదా.... కాలేజీలో ఎన్నో సమ్మెలు నిర్వహించాను. ఓ కుర్రాణ్ని తిట్టిన ఫిజిక్స్ లెక్చరర్‌మీద దండెత్తాం, మా ఫ్యాక్టరీలో పన్జేస్తున్న ఒకతనికి శెలవు ఇవ్వలేదని డిప్యూటీ మేనేజర్‌ని ఘెరావ్ చేసి అతనిచేత శెలవు, క్షమాపణ ఉత్తరం ఇప్పించాను.

నా సాహసాల గురించి ఎన్నో కథలు. శతసహస్ర సాహసగాథా నాయకుణ్ని, ఈ కథలన్నీ మిత్రులకి చెప్పుకుని చాలా ఆనందిస్తుంటాను. మరి ఈ నిజానికి నిలబడలేనితనం, చెడ్డకి ఎదురు నిలవలేనితనం, మంచికి కొమ్ముకాయలేని పిరికితనం ఎక్కడ నేర్చుకున్నాను....

ఎంత భయంగా బతుకుతున్నాను.

ఇంత ఆలోచించి నా మనసుని ఊరడించి సమాధానం చెప్పుకున్నాను.

ఎందుకొచ్చిన గొడవ— ఎవడు తల దూరుస్తాడు— అసలే నీలంబనీను రౌడీ వెధవలా వున్నాడు—

క్రాస్‌రోడ్స్ దగ్గర అందరూ బస్ దిగిపోయారు. నేను కాస్త వెనకాల దిగాను. దిగి సిగరెట్ అంటించుకుని ప్రశాంతంగా రెండు దమ్ములు లాగాను.

అప్పటికే అక్కడ జనం మూగి వున్నారు. ముందుకెళ్ళి జనాన్ని తప్పించుకుని చూశాను.

"ఇందాక తన్నావు. ఇప్పుడు మాట్లాడరా బాడఖోవ్...." కళ్ళజోడు జుట్టు పట్టుకుని అంటున్నాడు నీలం బనీను. కళ్ళజోడు ఏదో చెప్పాడు. ఏవీ వినపడలేదు. పొట్టలోను, నడుంమీద గుద్దుతున్నాడు. కళ్ళజోడు ఎదురు కొట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. గింజుకుంటున్నాడు. నీలంబనీను అతనికా అవకాశం యివ్వలేదు.

తమలపాకు దాదాపు ఏడుస్తోంది. జనం వింత చూస్తున్నారేతప్ప ఏవీ కల్పించుకోవడంలేదు. ఏమిటి వీళ్ళంతా వింత చూస్తారేతప్ప ఎవరిది తప్పో- ఎవరు అమాయకుడో కనుక్కోరేం?

ఓ రౌడీ వెధవ ఒకడి పెళ్లాన్ని అల్లరిచేసి పైగా అతనిదే తప్పయినట్టు ఆమెముందే భర్తను పట్టుకు కొడుతుంటే ఎవరూ పట్టించుకోరేమిటి?

ఉగాండాలో ఇడీ అమీన్ ప్రజల్ని ఊచకోత కోస్తుంటే ప్రపంచము ఊరికే చూసింది. ఇరాన్‌లో అమెరికన్ ఉద్యోగులను నెలలతరబడి, సంవత్సరాల తరబడి బంధించి వాళ్లేమయ్యారో చెప్పకుండా దాచేస్తే ప్రపంచం ఊరికే చూసింది.

అలాగే చుట్టూ జనం అందులో చాలామంది ఆ బస్సులోంచి దిగినవాళ్లే. చూస్తున్నారు అంతా.

వాళ్ళల్లో వాళ్ళ మధ్యలో అసలు నిజాన్ని తెల్సున్న నేనూ....?
మా ఇంట్లో గోడకు వెళ్లాడే వివేకానందుని బొమ్మ, పక్కనే వున్న సూక్తి నన్ను వెక్కిరించాయి.

'భయానికి మించిన చావులేదు. ఫియర్ ఎలోన్ ఈజ్ డెత్....'

జనాన్ని తోసుకుని ముందుకి వెళ్లాను. నీలం బనీను యెదురుగా నిలబడి—

"ఇందాకట్నుంచి చూస్తున్నాను. రౌడీ పనులు చేసింది చాలక— ఏమిట్రా నీ జులుం?"

మెడవంచి రెండు గట్టిగా తగిలించాను. మీదకు రాబోయాడు. లాగి తన్నాను. కింద పడ్డాడు. కళ్ళజోడుకి ధైర్యం వచ్చింది. తనూ నాలుగు తగిలించాడు. బనీను పట్టుకుని లేవదీసి "పో అవతలికి. ఇంకా ఇక్కడే వున్నావంటే చంపేస్తాను." గట్టిగా వెనక్కి తోశాను. బనీను చిరిగింది. వాడు వడివడిగా అక్కణ్నుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆటోని పిల్చి కళ్ళజోడు దంపతుల్ని అందులో ఎక్కమన్నాను. వాళ్లు వెళ్ళిపోయారు.

నేను అక్కణ్నుంచి అరమైలు నడిస్తేకాని మా ఇల్లు రాదు. నీలంబనీను నన్ను ఒంటరినిచేసి కొడతాడనికాని, మరో నలుగుర్ని పోగు చేసుకుని వస్తాడనికాని నాకు భయం వేయలేదు. అదే మాట మళ్ళీ మళ్ళీ నా చెవుల్లో వినిపిస్తోంది. 'ఫియర్ ఎలోన్ ఈజ్ డెత్....'

చుట్టూ జనం. వీళ్ళంతా బతికున్న శవాలు. కొన్ని నుంచున్న శవాలు, కొన్ని నడుస్తున్న శవాలు, కొన్ని చూస్తున్న శవాలు, కొన్ని కూర్చున్న శవాలు.

ఈ శవాల మధ్యలోంచి శవంలా కాక ప్రాణమున్న మనిషిలా.... నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయాను.

— "ఆంధ్రజ్యోతి" మే 1984.